

تعاریف، مفاهیم، آثار و

پیامدهای پولشویی^۱

دفتر بررسی‌های اقتصادی

چکیده

پولشویی روی دیگر یا نیم‌رخ مالی فعالیت‌های بزه‌کارانه‌ای است که در آن عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه و غیرقانونی طی روندی در مجاری قانونی تطهیر و پاک می‌شود. پولشویی یا تطهیر پول فعالیت مجرمانه، در مقیاس بزرگ، گروهی، مستمر و درازمدت است که می‌تواند از محدوده سیاسی یک کشور مفروض نیز فراتر رود.

پولشویی یک فرایند سه مرحله‌ای است: مرحله نخست مستلزم قطع هر گونه ارتباط مستقیم بین پول و جرمی که پول از آن تولید شده، مرحله دوم مخفی کردن رد پول برای جلوگیری از تعقیب آن و مرحله سوم بازگرداندن مجدد پول به مجرم به صورتی که منشأ، نحوه اکتساب و محل جغرافیایی آن قابل ردیابی نباشد.

۱. این مقاله بر اساس گزارش کارشناسی آقایان دکتر فرهاد رهبر، غلامرضا زال‌پور و فضل‌ا... میرزاوند در دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس تنظیم شده که پیش از این با شماره ۴۱۰۶۶۹۱ در خرداد ۱۳۸۲ منتشر شده است.

تعاریف، مفاهیم، آثار و

پیامدهای پولشویی^۱

دفتر بررسی‌های اقتصادی

چکیده

پولشویی روی دیگر یا نیمرخ مالی فعالیت‌های بزه‌کارانه‌ای است که در آن عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه و غیرقانونی طی روندی در مجاری قانونی تطهیر و پاک می‌شود. پولشویی یا تطهیر پول فعالیت مجرمانه، در مقیاس بزرگ، گروهی، مستمر و درازمدت است که می‌تواند از محدوده سیاسی یک کشور مفروض نیز فراتر رود.

پولشویی یک فرایند سه مرحله‌ای است: مرحله نخست مستلزم قطع هر گونه ارتباط مستقیم بین پول و جرمی که پول از آن تولید شده، مرحله دوم مخفی کردن رد پول برای جلوگیری از تعقیب آن و مرحله سوم بازگرداندن مجدد پول به مجرم به صورتی که منشأ، نحوه اکتساب و محل جغرافیایی آن قابل ردیابی نباشد.

۱. این مقاله بر اساس گزارش کارشناسی آقایان دکتر فرهاد رهبر، غلامرضا زال‌پور و فضل‌الله میرزاوند در دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس تنظیم شده که پیش از این با شماره ۴۱۰۶۶۹۱ در خرداد ۱۳۸۲ منتشر شده است.

پولشویی آثار زیانبار بر اقتصاد، جامعه و سیاست دارد. آلوده شدن و بی ثباتی اقتصاد، تضعیف بخش خصوصی و برنامه های خصوصی سازی، کاهش کنترل دولت بر سیاست های اقتصادی، کاهش در آمد دولت ها، فاسد شدن ساختار حکومت، بی اعتمادی مردم، بی اعتباری دولت ها و نهادهای اقتصادی کشور و ... تنها بخشی از این آثار است.

طرح های نوین متعددی برای مقابله با پولشویی در سطح بین المللی تدارک دیده شده است. سازمان های بین المللی مانند سازمان ملل برای مقابله با این مشکل در پایان دهه ۱۹۸۰ قدم های نوآورانه ای برداشته اند. به دنبال تأسیس گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی در سال ۱۹۸۹، گروه های منطقه ای مانند اتحادیه اروپا، شورای اروپا و سازمان کشورهای امریکایی، قوانین و معیارهایی برای مبارزه با پولشویی در کشورهای عضو تدوین کرده اند. منطقه کارائیب، آسیا، اروپا و آفریقای جنوبی هم سازمان هایی شبیه به نیروی ویژه مبارزه با پولشویی ایجاد کرده اند و گروه بندی های مشابهی برای آفریقای غربی و امریکای لاتین در سال های آینده در دست تدوین و شکل گیری است.

بر اساس مستندات بین المللی و جهانی، یک توافق نظر عمومی در مورد کلیات ارکان اصلی هر نظام ضد پولشویی وجود دارد. اما از آن جا که کشورها دارای نظام های مالی و قانونی گوناگونی هستند، باید بر اساس شرایط و ساختارهای قانونی خاص خود عمل کنند. با این حال، در سطح ملی و بین المللی اصول مشترکی در مورد ارکان حقوقی و اجرایی نظام های مبارزه با پولشویی وجود دارد که شناخت این اصول در تدوین قوانین منع پولشویی راهگشا خواهد بود.

مقدمه

واژه پولشویی برای توصیف فرایندی مورد استفاده قرار می گیرد که در آن پول غیرقانونی یا کثیفی که حاصل فعالیت های مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه و کالا، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری و ... است، در چرخه ای از فعالیت ها و معاملات، با گذر از مراحل، شسته و به پول قانونی و تمیز تبدیل می شود. به عبارت دیگر منشأ و منبع وجوهی

که به صورت غیرقانونی به دست آمده است از طریق رشته‌ای از نقل و انتقالات و معاملات به گونه‌ای پنهان می‌شود که همان وجوه به صورت درآمد قانونی نمود پیدا کرده و وارد فعالیت‌ها و مجاری قانونی می‌شود.

پدیده پولشویی آثار زیانبار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی قابل توجهی برای جوامع به همراه دارد که از آن جمله می‌توان به آلوده شدن و بی‌ثباتی بازارهای مالی، بی‌اعتمادی مردم به نظام مالی، تغییرات جبری و ناخواسته در تقاضای پول و تغییر شدید در نرخ بهره و در نتیجه انتقال پیش‌بینی نشده سرمایه بین کشورها، تضعیف بخش خصوصی قانونی، شکست برنامه‌های خصوصی‌سازی کشورها، کاهش کنترل دولت بر سیاست‌های اقتصادی، کاهش درآمد دولت‌ها، فاسد کردن ساختار و لطمه شدید به اعتبار دولت‌ها و نهادهای اقتصادی کشورها و ... اشاره کرد.

آثار مزبور با توجه به ویژگی‌های این پدیده مانند جهانی بودن، انعطاف‌پذیری و قابلیت انطباق عملیاتی آن، به کارگیری پیشرفته‌ترین ابزارهای فنی و شیوه‌های تخصصی در انجام آن، ابتکارات و خلاقیت عاملان آن، دسترسی به منابع فراوان، گسترش دایمی در حوزه‌ها و فضای جدید و جستجوی مستمر سود، تشدید می‌شود. بنابراین و با توجه به حجم قابل توجه پول‌های شسته شده (سالانه ۵٪ تولید ناخالص داخلی جهان) و گسترش روزافزون پدیده پولشویی، انجام پژوهش و سپس تدوین قوانین جامع برای مبارزه با آن ضرورتی انکارناپذیر است.

پولشویی به عنوان یک جرم در دهه ۱۹۸۰ به ویژه در مورد عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر و داروهای روان‌گردان مورد توجه کشورهای غربی قرار گرفت. این امر به دلیل آگاهی کشورهای مزبور از سودهای کلان حاصل از این فعالیت مجرمانه و نگرانی آن‌ها درباره گسترش مصرف مواد مخدر در جوامع غربی بود که انگیزه مبارزه با فروشندگان مواد مخدر را برای دولت‌ها از طریق تدوین قوانینی که آن‌ها را از عواید غیرقانونی محروم کند، به وجود آورد. اگرچه این کشورها ابتدا بر عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر تأکید داشتند، به زودی دریافتند که در تدوین قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی و درپیمان

نامه‌های مربوط به همکاری بین‌المللی در راستای مبارزه با این پدیده، ردگیری و کشف عواید غیرقانونی و پیگرد مجرمان، باید عواید حاصل از جرائم مهم دیگری از قبیل اخاذی، رشوه‌خواری، کلاهبرداری و... نیز مد نظر قرار گیرد.

در دو دهه اخیر، با توجه به گسترش سریع پولشویی و تبدیل شدن به پدیده‌ای بین‌المللی و نگرانی در مورد نبود قوانین ملی مؤثر برای مبارزه با جرم‌های سازمان یافته و شستشوی عواید حاصل از آن، قوانین و پیمان نامه‌های جدید و تلاش‌های بین‌المللی قابل توجهی برای مبارزه با پولشویی شکل گرفته است که از آن جمله می‌توان به پیمان نامه‌های سازمان ملل، جامعه اروپا، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، سازمان کشورهای امریکایی، و اقدام‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول در زمینه مبارزه با پولشویی اشاره کرد.

آگاهی کشورهای توسعه یافته از آثار پولشویی و تدوین قوانین و مقررات و اتخاذ تدابیر قابل توجه برای مبارزه همه جانبه با آن باعث شده است که عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به منظور شسته شدن، به سوی کشورهای سوق یابد که سازوکارهای نظارتی آن‌ها در بازارهای مالی ضعیف است، یا تدابیری برای برخورد با این مشکل اتخاذ نکرده‌اند. بدون تردید این امر مشکلات فراوانی را برای کشورهای مزبور ایجاد خواهد کرد و اولین گام در مقابله با این مشکل تدوین قوانین و مقررات و اتخاذ تدابیر و شیوه‌های مناسب است.

در اقتصاد ایران، تاکنون به دلیل ناشناخته ماندن پیامدها و آثار زیان‌بار پولشویی، اقدام قابل توجهی صورت نگرفته است. تنها اقدام مثبت در این زمینه، لایحه منع پولشویی تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی است که مراحل بررسی مقدماتی آن انجام شده است.

تعریف، مراحل فرایند پولشویی، آثار پولشویی، اقدام‌ها و مستندات جهانی در باره پولشویی و ارکان حقوقی و جزایی نظام‌های مبارزه با پولشویی براساس مستندات بین‌المللی عناوین اصلی این مقاله را تشکیل می‌دهند.

۱. تعریف پولشویی

در ساده‌ترین عبارت، پولشویی، پردازش عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به منظور پنهان کردن یا تغییر ظاهر منشأ غیرقانونی آن است. در مستندات بین‌المللی و قوانین و مقررات تدوین شده در کشورهای مختلف در زمینه مبارزه با پولشویی، این پدیده به صورت‌های زیر تعریف شده است:

• در دستورعمل جامعه اروپایی^۱ مصوب مارس ۱۹۹۰، تعریف پولشویی به صورت زیر می‌باشد:

«تبدیل یا انتقال یک دارایی، با علم به این که از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده باشد، به منظور پنهان داشتن یا گم کردن رد منشأ غیرقانونی آن دارایی؛ یا کمک به شخصی که مرتکب چنین جرمی شده است، برای گریز از پیامدهای قانونی جرم مزبور».

همچنین، در این دستورعمل، تعریف پولشویی موارد زیر را نیز در بر می‌گیرد:

پنهان کردن یا تغییر ظاهری منشأ، مکان، قصد، رفتار، حقوق یا مالکیت واقعی مربوط به یک دارایی با علم به اینکه آن دارایی از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده است.

این تعریف، در واقع برگرفته از تعریف ارائه شده در بند ۱-ب ماده سه پیمان‌نامه وین است که در ۱۹ دسامبر ۱۹۸۸ به امضای اعضا رسیده است؛^۲ با این تفاوت که در پیمان‌نامه وین، تنها پول‌های به‌دست‌آمده از جرائم سازمان‌یافته و به‌ویژه مواد مخدر گنجانیده شده بود.

• تعریف پولشویی در پیمان‌نامه شورای اروپا مربوط به نشست اوت ۱۹۹۰ استراسبورگ^۳ تکمیل شد و موارد زیر به تعریف ارائه شده در دستور عمل جامعه اروپا افزوده شد:

1. Commission of the European Communities: *Proposal for a Council Directive on Prevention of Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering, and Explanatory Memorandum*, March 23, 1990.

Source: House of Lords Select Committee on the European Communities, *Money Laundering*, HL Paper 6, 1990-91.

2. *United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances*, Adopted in Vienna on Dec. 19, 1988.

3. *Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure, and Confiscation of Proceeds from Crime*, Adopted in Strasbourg on Aug. 11, 1990.

«تحصیل، تملک، یا استفاده از دارایی‌های به دست آمده از منابع غیرقانونی، و نیز هر گونه مشارکت، مباشرت، دسیسه‌چینی برای ارتکاب، اقدام به ارتکاب، یا کمک، ترغیب، تسهیل، و پنهان‌کاری هرگونه جرم مرتبط با پولشویی».

به استناد گزارش توضیحی پیمان‌نامه مزبور، یکی از مهم‌ترین دلایل افزودن موارد بالا به تعریف پولشویی، زدودن کاستی‌های موجود در تعریف ارائه شده در پیمان‌نامه وین، با هدف جلوگیری از استخدام وکیل یا متخصصان مالی توسط مجرمان برای مقاصد پولشویی بیان شده است.^۱

• **کمیسیون بین‌آمریکایی کنترل و سوءاستفاده از مواد مخدر^۲ در ماده دو جرائم پولشویی مصوب می ۱۹۹۹، پدیده پولشویی را به صورت زیر تعریف کرده است:**

«کسب، تصرف، نگهداری، به کارگیری، پنهان‌سازی، تغییر ماهیت یا تبدیل، دست به دست کردن مالی با علم به این که شخص می‌داند یا براساس شواهد و قراین باید بداند که مال مزبور از عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر یا سایر جرائم مهم به دست آمده است».

کمیسیون مزبور علاوه بر موارد بالا، مشارکت، کمک و همدستی، تبانی، مقدمه‌چینی و مشاوره و ترغیب اشخاص به ارتکاب جرم پولشویی و کمک به اشخاص مجرم برای فرار از پیامدهای قانونی عمل خود را، جرم پولشویی تلقی می‌کند.

• **براساس تعریف مصوب سازمان بین‌المللی پلیس کیفری^۳، پولشویی عبارت است از هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی کردن یا تغییر ظاهر دادن هویت عواید نامشروع به طوری که وانمود شود از منابع قانونی سرچشمه گرفته‌اند.**^۴

• **گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی^۵، در گزارشی فرآیند عمل یا رفتار پولشویی را شرح داده است که شامل اجزای زیر است:**

1. Explanatory Report on the Convention on Laundering, Search, Seizure, and Confiscation of the Proceeds. from Crime: Ch. II .

2. Inter-American Drug Abuse Control Commission

3. ICPO Interpole

۴. این تعریف با اکثریت آرا توسط مجمع عمومی اینترپل در شصت و چهارمین نشست آن که در پکن چین برگزار شد، تصویب شده است.

5. FATF: Financial Action Task Force on Money Laundering.

- تبدیل یا انتقال مال با علم به اینکه چنین مالی از یک جرم کیفری حاصل شده است به منظور مخفی کردن یا تغییر ظاهر منشأ غیرقانونی مال مورد نظر یا کمک به شخصی که مرتکب چنین جرمی شده است برای فرار از پیامدهای قانونی عمل خود؛

- پنهان کردن یا تغییر ماهیت واقعی، منشأ، محل، جا به جایی یا مالکیت مال با علم به اینکه چنین مالی از فعالیت مجرمانه حاصل شده است؛

- تملک، تصرف یا استفاده از مال با علم به اینکه چنین مالی حاصل فعالیت‌های مجرمانه است.

۲. مراحل فرایند پولشویی

پولشویی فرآیندی پیچیده، مستمر، درازمدت و گروهی است که به طور معمول در مقیاسی بزرگ انجام می‌شود و می‌تواند از محدوده جغرافیایی - سیاسی یک کشور فراتر رود. براساس این فرآیند، عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه با گذر از مراحل مختلف وارد نظام مالی و فعالیت‌های قانونی می‌شود و با پنهان ماندن منشأ غیرقانونی آن، ظاهری قانونی می‌یابد. به طور کلی فرآیند پولشویی دارای سه مرحله به صورت زیر است:

۲-۱. جایگذاری^۱

اولین مرحله از فرآیند پولشویی، جایگذاری یا تزریق عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به شبکه مالی رسمی با هدف تبدیل عواید مزبور از حالت نقدی به ابزارهای (دارایی‌های) مالی است. جایگذاری عواید حاصل از جرم می‌تواند با تقسیم وجوه کلان به مبالغ کوچک‌تر که چندان حساسیت برانگیز نیست و سپرده گذاری آن‌ها در بانک‌های داخلی یا دیگر مؤسسات مالی رسمی و غیررسمی انجام شود، یا برای سپرده گذاری در مؤسسات مالی خارجی به بیرون از مرزها انتقال داده شود، یا برای خرید کالاهای پرارزش مانند آثار هنری، هواپیما، فلزات و سنگ‌های قیمتی به کار رود.

۲-۲. لایه چینی^۱

این مرحله که در واقع جداسازی عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه از منشأ یا فعالیت‌های موجد آن است، از طریق ایجاد لایه‌های پیچیده‌ای از معاملات یا نقل و انتقالات مالی چندگانه با هدف مبهم ساختن فرآیند حسابرسی و مجهول گذاشتن هویت طرف‌های اصلی معامله و ناممکن کردن ردگیری منشأ عواید مزبور، صورت می‌گیرد.

این مرحله می‌تواند شامل معاملاتی مانند انتقال تلگرافی سپرده، تبدیل سپرده به اسناد پولی (اوراق بهادار، سهام سرمایه‌ای، چک‌های مسافرتی)، خرید مجدد کالاهای پرازرش و اسناد پولی و سرمایه‌گذاری آن‌ها در معاملات ملکی و مؤسسات قانونی به ویژه در صنایع تفریحی و جهانگردی باشد. شرکت‌های پوششی که معمولاً در کشورهایی با شرایط مالیاتی مناسب به ثبت می‌رسند، ابزاری معمول در مرحله لایه‌بندی هستند. این شرکت‌ها که مدیران آن‌ها اغلب وکلای محلی هستند و از جانب موکلان ایفای نقش می‌کنند، با اتکا به قوانین رازداری بانکی و امتیاز وکیل - موکل از افشای اطلاعات مالکان شرکت‌های مزبور خودداری می‌کنند.

۲-۳. یکپارچه‌سازی^۲

آخرین مرحله در فرآیند پولشویی، یکپارچه‌سازی یا فراهم کردن پوشش ظاهری مشروع و توجیه قانونی برای عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه است. چنانچه مرحله لایه چینی با موفقیت انجام شود عواید شسته شده با استفاده از طرح‌های یکپارچه‌سازی، به نحوی وارد جریان اصلی اقتصادی می‌شود که با بازگشت به سیستم مالی، وجوه شکل و ظاهری قانونی یافته است.

در این مرحله در واقع، وجوه انباشته شده در لایه‌های مختلف، صرف خرید دارایی‌های قانونی شده و از این طریق وارد سیستم رسمی مالی و اقتصادی می‌شود و با

دارایی‌های دیگر در سیستم همگون می‌شود. در پایان این مرحله تشخیص دارایی‌های قانونی از غیرقانونی بسیار مشکل خواهد بود.

مرحله یکپارچه سازی می‌تواند از طریق روش‌های متعددی مانند استفاده از شرکت‌های پوششی برای اعطای وام، یا سپرده گذاری در مؤسسات مالی خارجی به عنوان وثیقه تأمینی برای وام‌های داخلی صورت گیرد. جعل حواله‌های کالاهای فروخته شده به خارج از مرزها، از دیگر روش‌های معمول برای انجام این مرحله است. مراحل اساسی فرآیند پولشویی ممکن است به صورت جداگانه و متمایز یا به طور همزمان اتفاق افتد. چگونگی استفاده از این مراحل به سازوکارهای موجود برای پولشویی و شرایط سازمان‌های مجرم بستگی دارد.

۳. آثار پولشویی

هم پیوندی نزدیک و آشکار پدیده پولشویی با فعالیت‌های مجرمانه یا غیرقانونی، و نقش اساسی آن در ترغیب یا تسهیل فعالیت مجرمانه و فراهم نمودن امکان تداوم یا حتی تقویت جرائم سازمان یافته، ضرورت شناسایی و رویارویی با این پدیده شوم، و عزم بین‌المللی برای مبارزه با این معضل را - به ویژه از دهه ۱۹۸۰ به این سو - آشکار می‌کند. گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی (FATF) وابسته به سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)^۱ چهار تهدید اساسی پدید آمده از معضل جهانی پولشویی را چنین برشمرده است:^۲

۱. کوتاهی در مبارزه با پولشویی، سودآوری فعالیت‌های مجرمانه یا غیرقانونی را برای مجرمان آسان‌تر می‌سازد.
۲. کوتاهی در مبارزه با پولشویی، سازمان‌های مجرم را در تأمین مالی فعالیت‌های مجرمانه و گسترش آن فعالیت‌ها، آزادتر می‌گذارد.

1. OECD: Organization for Economic Co-operation and Development.

2. Money Laundering, FATF Policy Brief, July 1999.

۳. امکان به کارگیری شبکه مالی رسمی از سوی پول‌شویان، خطر فسادپذیری نهادهای مالی و کل بخش مالی اقتصاد ملی را به همراه می‌آورد.

۴. انباشت قدرت و ثروت توسط مجرمان و گروه‌های بزه‌کار - برخوردار از امکان پولشویی - تهدیدی جدی برای اقتصادهای ملی و به ویژه برای نظام‌های دموکراتیک به شمار می‌آید.

علاوه بر این‌ها، بر پایه یافته‌های پژوهش انجام شده در صندوق بین‌المللی پول (IMF)^۱ و نیز به استناد گزارش ارائه شده توسط مدیر عامل صندوق مزبور در سال ۱۹۹۸، انحراف تحلیل‌ها و سیاستگذاری‌های کلان اقتصادی از مهم‌ترین پیامدهای کلان اقتصادی پولشویی به شمار می‌آیند.

در یک جمع‌بندی کلی، آثار زیانبار پدیده پولشویی را می‌توان آلوده شدن و بی‌ثباتی بازارهای مالی دانست که در نتیجه آن، ارکان سیاسی، اقتصادی و بنیان‌های اجتماعی به خطر می‌افتد. به بیان دیگر، پولشویی به نظم اجتماعی - اقتصادی آسیب می‌رساند، زیرا این پدیده آثار منفی قابل توجهی بر رقابت آزاد و ثبات و سلامت نظام مالی، خواهد داشت. این آثار نه تنها در بازارهای مالی جهانی بلکه در بازارهای نوظهور نیز نمود عینی خواهد داشت. در واقع، هر کشوری که وارد شبکه مالی بین‌المللی می‌شود، در معرض ریسک ناشی از پولشویی قرار می‌گیرد. برخی شواهد نشان می‌دهد نقل و انتقال وجوه به بازارهایی که اقدامات مربوط به کشف و ضبط عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه کم‌تر است، افزایش یافته و سرمایه‌گذاری بر روی دارایی‌های واقعی و دیگر فعالیت‌های اقتصادی توسط گروه‌های سازمان یافته متخلف در این بازارها رشد کرده است. به بیان دیگر، گسترش تلاش‌های مقام‌های مسئول در بازارهای مالی جهانی در زمینه مبارزه با پولشویی، فعالیت پول‌شویان را به سمت بازارهای نوظهور هدایت خواهد کرد.

بررسی بیش‌تر برخی از آثار منفی اقتصادی و اجتماعی پدیده پولشویی، اهمیت کمینه‌سازی این پیامدهای منفی را از طریق تقویت نظارت بر بخش مالی و به ویژه شبکه

1. IMF: International Monetary Fund.

بانکی، پیگیری جرائم فرار مالیاتی، تقویت گزارش‌دهی آماری، و نیز فراهم آوردن تمهیدات قانونی مربوط به مبارزه با پدیده پولشویی بیش از پیش آشکار و ناگزیر می‌سازد:^۱

۳-۱. آثار اقتصادی

۳-۱-۱. تضعیف بخش خصوصی؛ یکی از آثار مهم اقتصادی پولشویی در بخش خصوصی نمود پیدا می‌کند. پول‌شویان با هدف پنهان کردن عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی خود، با استفاده از شرکت‌های پیشرو، عواید مزبور را با وجوه قانونی مخلوط می‌کنند. برای مثال، در برخی کشورها برای پوشش عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر، پیتزا فروشی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. این گونه شرکت‌ها در واقع به وجوه غیرقانونی قابل توجهی دسترسی دارند که به آن‌ها کمک می‌کند محصولات و خدمات خود را با قیمتی کم‌تر از سطح قیمت بازار ارائه کنند. گاهی شرکت‌های مزبور می‌توانند محصولات خود را حتی با قیمتی کم‌تر از هزینه تولید، عرضه کنند. بر این اساس، این شرکت‌ها نسبت به شرکت‌های قانونی که سرمایه خود را از بازارهای مالی تأمین می‌کنند، از قدرت رقابت بیش‌تری برخوردارند. این امر رقابت را برای شرکت‌های قانونی بسیار مشکل می‌کند و باعث بیرون راندن آن‌ها توسط شرکت‌ها و سازمان‌های مجرم، از بازار و تضعیف بخش خصوصی قانونی در اقتصاد می‌شود.

بدون تردید اصول مدیریتی این شرکت‌های مجرم با اصول حاکم بر بازار آزاد در زمینه انجام فعالیت‌های اقتصادی سازگار نیست و این امر در سطح کلان آثار منفی بیش‌تری برای اقتصاد جامعه به همراه دارد.

۱. رجوع شود به:

- i) Peter J. Quirk, *Macroeconomic Implications of Money Laundering*, WP/96/66 - EA, IMF, 1996.
- ii) Michel Camdessus, "Money Laundering: The Importance of International Countermeasures", Address at the Plenary Meeting of the FATF on Money Laundering, Paris, Feb. 10, 1998.
- iii) Vito Tanzi, *Money Laundering and the International Financial System*, WP/96/55 - EA, IMF, 1996.

۲-۱-۳. تضعیف یکپارچگی و تمامیت بازارهای مالی؛ مؤسسات مالی متکی به عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه، در مدیریت مناسب دارایی‌ها، انجام به موقع تعهدات و عملیات خود با مشکلات و چالش‌های بیش‌تری مواجه‌اند. برای مثال، مقدار زیادی پول با هدف پولشویی وارد مؤسسه مالی می‌شود، اما به طور ناگهانی و بدون اعلام و اختصار، در پاسخ عوامل غیربازاری، مانند اقدامات قانونی، از مؤسسه خارج می‌شود. این امر ممکن است مشکلاتی در زمینه نقدشوندگی و امور اجرایی در بانک‌ها ایجاد کند.

۳-۱-۳. کاهش کنترل دولت بر سیاست‌های اقتصادی؛ براساس برآوردهای انجام شده، حجم پولشویی در جهان بین ۲ تا ۵ درصد تولید ناخالص داخلی جهان است. در بعضی از کشورهای در حال رشد، این عواید غیرقانونی ممکن است میزان بودجه دولت را تحت شعاع قرار دهد و در نتیجه کنترل دولت بر سیاست‌گذاری‌های اقتصادی را کاهش دهد. در واقع، گاهی حجم زیاد دارایی‌های انباشته شده مبتنی بر عواید حاصل از پولشویی، بازارها یا حتی اقتصادهای کوچک را در تنگنا قرار می‌دهد.

از آنجا که پول‌شویان وجوه به دست آمده را در جایی سرمایه‌گذاری می‌کنند که احتمال کشف آن نسبت به جایی که بازدهی بیش‌تری دارد، کم‌تر است، پولشویی تأثیر معکوسی بر نرخ ارز و نرخ بهره خواهد داشت. به عبارت دیگر پولشویی خطر بی‌ثباتی ناشی از تخصیص نادرست منابع را - که خود حاصل فعالیت‌های مصنوعی و غیرواقعی است - افزایش می‌دهد.

به طور خلاصه، پولشویی و دیگر جرائم مالی ممکن است به تغییرات مبهم و غیرقابل توجیه در تقاضای پول و نوسان‌های شدید در جریان‌های سرمایه، نرخ ارز، و نرخ بهره منجر شود. ماهیت غیرقابل پیش‌بینی پولشویی همراه با کاهش کنترل دولت بر سیاست‌های اقتصادی، دستیابی به سیاست‌های صحیح و کارآمد اقتصادی را با مشکل مواجه می‌کند.

۴-۱-۳. اخلاف و بی‌ثباتی در اقتصاد؛ اشخاصی که اقدام به پولشویی می‌کنند، به دنبال سود حاصل از سرمایه‌گذاری وجوه غیرقانونی خود در فعالیت‌های اقتصادی نیستند، بلکه هدف آن‌ها نگهداری اصل وجوه و عواید مزبور، است. بنابراین، آن‌ها وجوه خود را به

لزوم در فعالیتهایی که برای کشور محل استقرار وجوه مزبور، سودآور باشد سرمایه گذاری نمی کنند. علاوه بر این، از آنجا که پولشویی باعث هدایت وجوه از سرمایه گذاری های سالم به سوی سرمایه گذاری های با کیفیت پایین می شود، به رشد اقتصادی لطمه وارد می کند. برای مثال در بعضی از کشورها، وجوه مزبور به سوی سرمایه گذاری در بخش هایی مانند ساختمان سازی، هتل داری و ... سوق یافته است، اما این جهت گیری وجوه، به دلیل تقاضای واقعی نبوده بلکه از منافع کوتاه مدت پولشویان ناشی شده است و به محض این که بخش های مزبور خاصیت خود را برای پولشویان از دست بدهند، آن ها سرمایه های خود را از آن بخش ها خارج می کنند و این موضوع خسارت شدیدی به بخش های مزبور و کل اقتصاد وارد می کند.

۳-۱-۵. کاهش درآمد دولت؛ یکی دیگر از آثار زیانبار پولشویی کاهش درآمدهای دولت است که به طور غیرمستقیم به اشخاصی که مالیات خود را صادقانه پرداخت می کنند، لطمه می زند. علاوه بر این، پولشویی گردآوری مالیات را نیز با مشکل مواجه می کند.

۳-۱-۶. ایجاد موانعی برای خصوصی سازی؛ پدیده پولشویی اقدامات کشورها برای انجام اصلاحات اقتصادی از طریق خصوصی سازی را با مشکل مواجه می کند. اگر چه خصوصی سازی منافع اقتصادی قابل توجهی به همراه دارد، می تواند به صورت ابزاری برای پولشویی مورد استفاده قرار گیرد. سازمان های مجرم از توان مالی بیش تری برای خرید شرکت های دولتی برخوردارند. در واقع آن ها می توانند با خرید شرکت ها و مؤسسات مورد نظر خود مانند بانک ها، از آن ها برای پنهان کردن عواید حاصل از فعالیت های مجرمانه و همچنین گسترش فعالیت های غیرقانونی استفاده کنند.

۳-۱-۷. ریسک اعتباری؛ هیچ کشوری تمایل ندارد که اعتبار خود و نهادهای مالی خود را با همکاری در انجام پولشویی، به ویژه در شرایط کنونی اقتصاد جهانی از دست بدهد. پولشویی و جرائم مالی دیگر مانند دست کاری در بازار، دادوستد اوراق بهادار با استفاده از اطلاعات محرمانه، اختلاس، نقش جذب کنندگی سود و اعتماد و اطمینان را در بازار از بین می برد. کاهش اعتبار به دلیل انجام فعالیت های مزبور، فرصت های مناسب جهانی و رشد و

پایداری را کاهش می‌دهد و باعث رشد سازمان‌های مجرم با اهداف کوتاه‌مدت می‌شود. علاوه بر این، در صورتی که به اعتبار مالی کشوری خدشه وارد شود، به دست آوردن اعتبار مجدد بسیار مشکل و مستلزم صرف منابع قابل توجهی است، در حالی که می‌توان از طریق مقابله با پولشویی و کنترل مناسب آن از ایجاد این گونه مشکلات جلوگیری کرد.

۲-۳. آثار اجتماعی

علاوه بر آثار زیانبار اقتصادی، پولشویی خطرات و هزینه‌های اجتماعی قابل توجهی نیز به همراه دارد. این پدیده، فرآیندی حیاتی برای انجام جرائم مهم و عمده است و امکان گسترش فعالیت‌های غیرقانونی را برای قاچاقچیان مواد مخدر، کالاهای ... و سایر مجرمان فراهم می‌کند. علاوه بر این، هزینه‌های دولت را به دلیل نیاز به تدوین و اجرای قانون و هزینه‌های بیش‌تر برای مراقبت‌های بهداشتی - مانند درمان معتادان مواد مخدر - برای مبارزه با پیامدهای جدی پولشویی افزایش می‌دهد.

یکی از آثار منفی اجتماعی - اقتصادی پولشویی، انتقال قدرت اقتصادی از بازار، دولت و شهروندان به مجرمان و سازمان‌های متخلف است. قدرت اقتصادی منتقل شده به سازمان‌ها و اشخاص مجرم اثر مخربی بر همه ارکان و اجزای جامعه دارد. در صورت گسترش پولشویی در جامعه و عدم مبارزه جدی با آن و افزایش قدرت پول‌شویان، ممکن است دولت تحت کنترل آن‌ها قرار گیرد.

به طور کلی پدیده پولشویی جامعه جهانی را با چالش‌های پیچیده و پویایی مواجه کرده است. در واقع، جهانی بودن ماهیت این پدیده ایجاب می‌کند که برای کاهش توان مجرمان در انجام فعالیت‌های مجرمانه و پولشویی عواید حاصل از فعالیت‌های مزبور، اقدامات و همکاری‌های بین‌المللی صورت گیرد.

۴. اقدامات و مستندات جهانی در باره پولشویی

پیشینه اقدامات جدی بین‌المللی به منظور تدوین راهکارهایی برای مبارزه با معضل جهانی پولشویی به سال‌های میانی دهه ۱۹۸۰ باز می‌گردد. رشد پرشتاب عزم جهانی، انبوه

پیمان‌نامه‌ها و قوانین بین‌المللی به دست آمده و گرایش چشمگیر کشورها به اتخاذ تدابیر جهانی‌اندیشیده شده در این باره، اهمیت ویژه و جدی تهدیدهای ناشی از پولشویی را در دنیای امروز به خوبی نمایان می‌سازد. در این میان و از بین انبوه پیمان‌نامه‌ها و قوانین و مقررات وضع شده در این باره، مهم‌ترین و اساسی‌ترین مستندات بازتاب دهنده کوشش‌های فراگیر بین‌المللی - به عنوان مرجع اتخاذ رویکردهای مقابله با معضل جهانی پولشویی - را چنین می‌توان برشمرد:

۱-۴. پیمان‌نامه وین^۱

این پیمان‌نامه که در تاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹۸۸ و از طریق سازمان ملل متحد به امضا رسید، اولین سند بین‌المللی است که در آن تعریفی دقیق از پولشویی ارائه و راه‌هایی برای محروم کردن اشخاص دست‌اندرکار قاچاق مواد مخدر از عواید فعالیت‌های مجرمانه آن‌ها و در نتیجه کاهش انگیزه آنان برای ادامه این فعالیت‌ها پیشنهاد شده است.

در پیمان‌نامه وین بر اهمیت بررسی موضوع پولشویی در سطح بین‌المللی و همکاری بین‌المللی در مبارزه با این پدیده تأکید شده است، زیرا اعتقاد تدوین کنندگان آن بر این است که این مسأله بسیار فراتر از حوزه‌های قضایی ملی است. در نتیجه این پیمان‌نامه، مجرمانه بودن عملیات شبکه بانکداری در برخی کشورها تا حدود زیادی تخفیف یافت.

۲-۴. اعلامیه کمیته بال^۲

این اعلامیه در دربارهٔ اصول مربوط به جلوگیری از کاربرد مجرمانه شبکه بانکی به قصد پولشویی در دسامبر ۱۹۸۸ به امضا رسید که در آن بخش مالی و از جمله شبکه بانکی و چگونگی مبارزه با پولشویی در این بخش، مورد توجه قرار گرفته است.

1. *The Vienna Convention: The 1988 UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances*, Un Docs. E/Conf. 82/1S and E/Conf. 82/14, Dec. 19, 1988.

2. *The Basle Statement: The Statement of Principles Concerning Prevention of Criminal use of the banking System for the Purposes of Money Laundering*, Adopted by the Basle Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices in Dec. 1988.

۳-۴. تشکیل نیروی ویژه اقدام مالی^۱

نیروی ویژه اقدام مالی مربوط به پولشویی به وسیله هفت کشور صنعتی در نشست ۱۹۸۹ در شهر پاریس، به منظور تدوین یک دستورعمل هماهنگ بین‌المللی برای مبارزه با پولشویی تأسیس شد. یکی از اولین اقدامات این گروه، تدوین پیشنهادهای چهل‌گانه به منظور هماهنگی اقدامات در سطح ملی برای اجرای برنامه‌های مبارزه مؤثر با پولشویی و ایجاد یک سیستم ارزشیابی برای سنجش کاربرد این پیشنهادها به وسیله اعضا بود. نیروی ویژه اقدام مالی در راستای پیشنهادهای چهل‌گانه، ایجاد سازمان‌های منطقه‌ای دارای نظام ارزشیابی دوجانبه را به منظور ارزیابی کاربرد پیشنهادهای مزبور، توصیه کرده است. گروه اقدام مالی کارائیب^۲ و گروه اقدام مالی آمریکای جنوبی^۳ براین اساس تشکیل شده است.

۴-۴. گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی^۴

وظیفه این گروه که در درون سازمان همکاری اقتصادی و توسعه شکل گرفته است، شناسایی و تدوین راهکارهای مناسب برای مبارزه با پولشویی است و در این راستا با انتشار رویکردهای سیاستی و توصیه‌هایی در این باره کشورهای جهان را به همکاری بین‌المللی فرا می‌خواند. کشورهای آلمان، اتریش، اسپانیا، استرالیا، ایالات متحده آمریکا، ایتالیا، ایرلند، ایسلند، بریتانیا، بلژیک، پرتغال، ترکیه، دانمارک، زلاندنو، ژاپن، سنگاپور، سوئد، سوئیس، فرانسه، فنلاند، کانادا، لوکزامبورگ، نروژ، هلند، هنگ‌کنگ، یونان، کمیسیون اروپایی، و شورای همکاری خلیج فارس عضو گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی هستند.

در گزارش گروه مزبور، در باره راهکارهای مبارزه با پولشویی که نگارش نخست آن در تاریخ ۱۹ آوریل ۱۹۹۰، و نسخه بازنگری شده آن در سال ۱۹۹۶ با عنوان **چهل توصیه^۵**

1. The Financial Action Task Group.

2. The Caribbean Financial Action Task Force Group (CFATFG)

3. The South American Financial Action Task Force Group (SAFATFG)

4. The FATF Report: The Report of the Financial Action Task Force (FATF) on Money Laundering, April 19, 1990.

5. The Forty Recommendation, FATF/OECD, 1996.

منتشر شد، مجموعه فراگیری از راهکارهای مبارزه با پولشویی ارائه می‌شود. این راهکارها به عنوان استانداردهای بین‌المللی برنامه‌های مبارزه با پولشویی، حتی در بین کشورهای غیر عضو نیز پذیرشی عام یافته است.

۵-۴. پیمان‌نامه شورای اروپا^۱

در این پیمان‌نامه که در تاریخ ۸ نوامبر ۱۹۹۰ به امضا رسید، بر پولشویی، تحقیق و بازرسی، ضبط و مصادره عواید حاصل از جرم تأکید و پیشنهاد شده است که جرم پولشویی علاوه بر عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر، عواید حاصل از جرائم دیگر را نیز شامل شود.

۶-۴. الگوی تنظیمی سازمان ایالت‌های آمریکا^۲

سازمان ایالت‌های آمریکا با هدف مبارزه با پولشویی و مصادره عواید حاصل از قاچاق مواد خدر در قاره آمریکا، دستورعمل ریودوژانیرو را تصویب کرد، و براساس آن کمیسیون بین‌آمریکایی مبارزه با اعتیاد^۳ تشکیل شد. در سال ۱۹۹۰ نمایندگان کشورهای عضو سازمان ایالت‌های آمریکا، اعلامیه و برنامه «ایکستاپا» را تصویب و بر ضرورت تدوین قوانین جامعی که تمام جرائم مرتبط با قاچاق مواد مخدر و جرائم وابسته را معرفی کند، تأکید کردند. اعلامیه مزبور که در سال ۱۹۹۲ به تصویب نهایی رسید، در سال ۱۹۹۷ اصلاح شد و در واحدهای اطلاعات مالی به عنوان ابزار مناسبی برای مبارزه با پولشویی معرفی شدند.

آخرین بازنگری این اعلامیه در سال ۱۹۹۹ بود که در آن دامنه جرم پولشویی تعمیم یافت و علاوه بر قاچاق مواد مخدر به عنوان جرائم مسند پولشویی، سایر جرائم نیز به عنوان جرائم مسند در نظر گرفته شد. از این رو، اعلامیه مزبور «مقررات کمیسیون بین‌آمریکایی

1. The Council of Europe Convention: The Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceeds from Crime, 141, Nov. 8, 1990.

2. The OAS Model Regulations: The Model Regulations Concerning Laundering Offenses Connected to Illicit Drug Trafficking and Related Offenses of the Organization of American States, OEA/Ser. P, AG/doc. 2916/92 rev. I, May 23, 1992.

3. Commission Inter-American Parallel Control del Abuso de Drogas (CICAD).

مبارزه با اعتیاد مربوط به پولشویی جرائم مرتبط به قاچاق مواد مخدر و دیگر جرائم مهم» نام گرفت.

۷-۴. دستور عمل جامعه اروپایی^۱

جامعه اروپا در ۱۰ ژوئن ۱۹۹۱، دستور عملی به منظور منع استفاده از نظام مالی برای مقاصد پولشویی تصویب کرد. این دستور عمل، در واقع راهکارهای پیشگیرانه برای مبارزه با پولشویی با تأکید بر حفظ تمامیت و شفافیت نظام مالی است. براساس این دستور عمل، پولشویی تنها به عواید حاصل از جرائم قاچاق مواد مخدر مربوط نمی‌شود بلکه عواید حاصل از جرائم دیگری مانند تروریسم یا جرائم سازمان یافته را نیز در بر می‌گیرد.

۸-۴. قطعنامه سازمان بین‌المللی کمیسیون بورس‌های اوراق بهادار

سازمان بین‌المللی کمیسیون بورس‌های اوراق بهادار در اکتبر ۱۹۹۲ با صدور قطعنامه‌ای اعضای خود را تشویق کرد که برای مبارزه با پدیده پولشویی در بازارهای بورس اوراق بهادار و همچنین بازارهای آتی، اقدامات مثبتی به عمل آورند.

۹-۴. قانون نمونه برای مبارزه با پولشویی

این قانون در سال ۱۹۹۵ برای تسهیل در امر تدوین یا اصلاح قوانین مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روان گردان و پولشویی عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر در کشورهای مختلف توسط بخش مبارزه با اعتیاد سازمان ملل متحد^۲ تدوین شد. در این قانون روش‌هایی برای شناسایی، ردیابی، ضبط و سلب مالکیت اموال و عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر پیشنهاد شده است. در سال‌های ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ اصلاحاتی در این قانون نمونه صورت گرفت.

1. *The EC Directive: The E.C. Directive on Prevention of the Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering*, O.J. Eur. Comm. (No. L 166) 77, 1991.

2. United Nations Drug Control Program (UNDCP)

۱۰-۴. پیمان نامه مبارزه با جرم سازمان یافته فراملی

این پیمان نامه در دسامبر ۲۰۰۰ توسط سازمان ملل متحد تدوین شد. براساس ماده یک این پیمان نامه، هدف از تدوین آن تقویت همکاری به منظور پیشگیری و مبارزه مؤثرتر با جرائم سازمان یافته است. ماده ۵ این پیمان نامه، مشارکت در گروه جرائم سازمان یافته را جرم اعلام کرده است و ماده ۶ آن نیز پولشویی عواید حاصل از جرم سازمان یافته را جرم شناخته است.

در تعریف جرم پولشویی در پیمان نامه مزبور، بر ارتباط جرائم منشأ مربوط به قاچاق مواد مخدر و نیز ارتباط جرم پولشویی با جرائم سازمان یافته در سطح بین المللی تأکید شده است. در مواد ۷ و ۸ این پیمان نامه تدابیری برای مبارزه با پولشویی و همچنین مجازات هایی برای فساد مالی پیشنهاد شده است.

به طور کلی، نکته مشترک تمام اقدامات بین المللی انجام یافته برای مبارزه با پولشویی، توجه و تأکید بر عواید حاصل از جرم به عنوان مهم ترین انگیزه برای ارتکاب انواع جرائم و فعالیت های مجرمانه است. بر این اساس، موفقیت مبارزه با جرائم مزبور تا حدود زیادی به جلوگیری از بهرهمندشدن تبهکاران از منافع فعالیت های مجرمانه بستگی می یابد. در این راستا، منع دسترسی مجرمان به بخش مالی رسمی، و به ویژه شبکه بانکی، تأکید ویژه بر شناسایی عواید فعالیت های غیرقانونی یا بزه کارانه، و تحذیر مجرمان از به کارگیری نهادها و ابزارهای موجود در بخش مالی رسمی، از جمله راهکارهای مشترکی است که در تمامی پیمان نامه های بین المللی به منظور پرمخاطره کردن زمینه فعالیت پولشویان مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

از سوی دیگر، در کنار پای بندی کشورها به تدوین قوانین و اتخاذ تمهیداتی برای شناسایی عواید حاصل از فعالیت های مجرمانه، آگاهی از هرگونه اقدامات انجام شده در زمینه پولشویی در چارچوب اقتصاد ملی، و در نظر گرفتن مجازات های متناسب برای مبارزه با این پدیده، آن ها متعهد می شوند که درباره شناسایی منابع و نقل و انتقال های مشکوک و سایر زمینه های مربوط در سطح بین المللی با یکدیگر نهایت همکاری را به عمل آورند. با

وجود این، در بین کشورهای جهان تفاوت‌هایی نیز به ویژه در اتخاذ شیوه‌های عملی مبارزه با پولشویی قابل مشاهده است. برای مثال، دو دیدگاه متفاوت در این باره در دو حالت حدی نگرش اروپایی و نگرش آمریکایی قابل شناسایی است. نگرش اروپایی، بانک‌ها و سایر نهادهای مالی را در ارزیابی موارد مشکوک آزاد می‌گذارد؛ مشروط بر آنکه موارد مزبور و مرتبط با عملیات پولشویی به مقامات ذی صلاح اعلام گردد. اما نگرش آمریکایی نهادها و مؤسسات مزبور را وادار می‌سازد که اطلاعات مربوط به هرگونه نقل و انتقال یا دادوستد بیش از ده هزار دلار را افشا کنند.

۵. ارکان حقوقی و اجرایی نظام‌های مبارزه با پولشویی براساس مستندات جهانی

براساس اقدامات بین‌المللی انجام یافته برای مبارزه با پولشویی، ملاحظه می‌شود یک توافق نظر عمومی در مورد ارکان اصلی هر نظام کنترل و مبارزه با پولشویی وجود دارد. برخلاف وجود این توافق نظر عمومی، کشورهای مختلف برای اجرای نظام مزبور، به شیوه‌های گوناگونی عمل می‌کنند و این امر به دلیل وجود نظام‌های متفاوت تنظیمی و نظارتی این کشورها بدیهی است.

با این حال، در بسیاری از ترتیبات و تشکیلات ملی و اسناد بین‌المللی اصول مشترک زیر در مورد ارکان حقوقی و اجرایی نظام‌های مبارزه با پولشویی مطرح می‌شود. شناخت این اصول در تدوین قوانین منع پولشویی راهگشا خواهد بود.

۱-۵. محدوده پولشویی

۱-۱-۵. جرائم منشأ؛ انتخاب فعالیت‌های غیرقانونی که اصول پولشویی در مورد آن‌ها قابل اجراست، یکی از مهم‌ترین مسایل در هر نظام مبارزه با پولشویی است. براساس مستندات جهانی، قاچاق مواد مخدر مهم‌ترین جرم منشأ پولشویی است؛ به گونه‌ای که کنوانسیون وین اعضای خود را ملزم به تصویب تدابیر و مقررات لازم برای جرم شناختن پولشویی

عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر کرده است. در «کنوانسیون شورای اروپا»، اتخاذ تدابیری برای شناسایی پولشویی عواید حاصل از جرائم منشأ، پیشنهاد شده است. «دستورعمل جامعه اروپایی» فعالیت مجرمانه را به صورت جرائم مربوط به مواد مخدر و هر فعالیت مجرمانه دیگری که در راستای اهداف این دستورعمل توسط هر یک از کشورهای عضو تعیین می‌شود، تعریف می‌کند.

گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی، هرگونه جرائم مرتبط با قاچاق مواد مخدر، جرائم جدی، جرائمی که مبالغ قابل توجهی عایدات حاصل می‌کنند یا بعضی از جرائم جدی خاص را به عنوان جرم منشأ معرفی می‌کند.

جرائم منشأ در قوانین مبارزه با پولشویی کشورهای مختلف نیز تعریف شده است. برای مثال، در انگلستان قاچاق مواد مخدر و تروریسم، جرائم منشأ پولشویی است. در ایتالیا، پولشویی عواید حاصل از سرقت مسلحانه و اخاذی همراه با خشونت و آدم ربایی جرم محسوب می‌شود. در قانون جدید منع پولشویی ایتالیا، قاچاق مواد مخدر و جرائم سازمان یافته به فهرست جرائم منشأ پولشویی اضافه شده است. ایالات متحد آمریکا علاوه بر تولید و قاچاق مواد مخدر، فعالیت‌های غیرقانونی مانند رشوه خواری، جعل اسناد، تقلب در اوراق بهادار، تقلب در امور بانکی و گمرک، جاسوسی، آدم ربایی و کلاهبرداری پستی و تلگرافی را نیز به عنوان جرائم منشأ پولشویی در نظر گرفته است.

به طور خلاصه و با توجه به مستندات جهانی و قوانین کشورهای مختلف در زمینه مبارزه با پولشویی، عوامل زیر در تعیین جرائم منشأ جرم پولشویی مؤثر است:

- ایجاد مبالغ قابل توجه یا قابل تبدیل به وجه نقد؛
- ارتباط با جرم قاچاق مواد مخدر؛
- نقض جدی نظم بین‌المللی؛
- ارتباط با سازمان‌ها یا فعالیت‌های جرائم سازمان یافته؛
- خدشه وارد ساختن به اعتبار نظام بانکی و سایر مؤسسات مالی غیربانکی.

۲-۱-۵. اثبات آگاهی از انجام عمل مجرمانه؛ در بسیاری از قوانین منع پولشویی، اثبات

پولشویی، مستلزم اثبات این واقعیت است که واسطه‌های مالی، آگاهانه اقدام به انجام پولشویی نموده یا در انجام آن مشارکت و همکاری داشته‌اند.

در کنوانسیون وین و دستورعمل جامعه اروپایی تأکید شده است «آگاهی، قصد یا هدف به عنوان یک عنصر جرم، باید از شرایط عینی و واقعی استنباط شود». گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی، مسئولیت کیفری جرم پولشویی را به مواردی که «مجرم باید از منبع مجرمانه وجوه پولشویی شده اطلاع می‌داشته است» نیز تعمیم داده است. در عین حال، گزارش مزبور بیان می‌کند: «تعداد اندکی از کشورها، مجازات‌های کیفری برای فعالیت‌های پولشویی ناشی از سهل‌انگاری یا غفلت تعیین کرده‌اند».

بنابراین ملاحظه می‌شود، جرم شناختن پولشویی مستلزم این است که اثبات آگاهی از انجام عمل مجرمانه، از طریق استنباط و استنتاج امکان‌پذیر باشد. با این حال، باید در نظر داشت در بسیاری از موارد، مانند استفاده از حساب‌های امانی، اوراق بهادار در وجه حامل، نام‌های جعلی برای انجام پولشویی و نیز فعالیت شرکت‌های برون مرزی، سازمان‌های پوششی و واسطه‌های مالی یا بازرگانی که در فاصله دوری از محل ارتکاب جرم عمل می‌کنند، اثبات این مسأله بسیار دشوار است.

۳-۱-۵. مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی مجرم؛ معیار تعیین مسئولیت اشخاص حقوقی

در برابر اعمال کارکنان خود، یکی از نکات قابل توجه تدوین کنندگان قوانین منع پولشویی به شمار می‌رود. در این زمینه گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی تصریح می‌کند «در صورت امکان سازمان‌ها - و نه فقط کارکنان آن‌ها - باید مشمول مسئولیت کیفری باشند». مسئولیتی که برای اشخاص حقوقی منتفع شده از عواید جرم پولشویی، به دلیل ارتکاب این جرم توسط کارکنان شخص مزبور در نظر گرفته می‌شود، منعکس کننده اصول عمومی نظام حقوقی هر کشور در باره مسئولیت اشخاص حقیقی در برابر اعمال کارکنان آن‌ها خواهد بود.

۲-۵. وظایف مؤسسات مالی

بر اساس یک توافق نظر مشترک جهانی، هرگونه تلاش برای مبارزه با پولشویی مستلزم پذیرش مسئولیت‌هایی از سوی مؤسسات مالی در این زمینه خواهد بود. بیانیه اصول مربوط به «منع استفاده مجرمانه از نظام بانکی برای مقاصد پولشویی» که توسط کمیته امور مقررات بانکی و شیوه‌های نظارتی کمیته بال در دسامبر ۱۹۸۸ به تصویب رسیده است، سه وظیفه عمده زیر را برای بانک‌ها و مؤسسات مالی در نظر گرفته است:

۱-۲-۵. شناسایی مشتری؛ بیانیه بال از بانک‌ها و مؤسسات مالی خواسته است «تلاش‌های لازم را برای تعیین هویت واقعی همه مشتریان به عمل آورند، روش‌های مؤثری برای شناسایی هویت مشتریان جدید خود در پیش گیرند و سیاست روشنی اتخاذ نمایند که به کمک آن، معاملات تجاری بزرگ با مشتریانی که از ارائه مدارک مستند شناسایی خودداری می‌کنند، انجام نگیرد». آن‌ها باید بدانند که قصور در اخذ چنین اطلاعاتی به منظور شناسایی مشتری، کوشش‌های مؤسسه را برای منع سوء استفاده از تسهیلات آن برای مقاصد مجرمانه خنثی می‌کند و اثر بخشی هر گونه همکاری مؤسسه را با مقامات اجرایی کاهش می‌دهد.

گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی نیز در این زمینه بر موارد زیر تأکید می‌کند:

- افتتاح حساب‌های بی‌نام و حساب‌های جعلی با نام‌های واهی ممنوع است.
- شناسایی هویت مشتریان ثابت و غیر ثابت براساس مدارک شناسایی مستند الزامی است.

- مؤسسات مالی مکلفند تدابیری به منظور اخذ اطلاعات در باره هویت واقعی شخصی که مشتری از جانب او عمل می‌کند، اتخاذ نمایند.

همچنین دستور عمل جامعه اروپایی، شناسایی مشتریانی را که مؤسسه با آن‌ها وارد روابط تجاری می‌شود، مشتریان غیر ثابت در یک معامله با مبلغ حداقل ۱۵ هزار یورو و معاملات مشکوک به پولشویی را، الزامی کرده است. این دستور عمل مؤسسات را به اتخاذ

تدابیری برای حصول اطمینان از شناسایی هویت طرف‌های واقعی در مواردی که مشتری از جانب خود عمل نمی‌کند، مکلف کرده است.

۲-۵. رعایت قانون؛ مؤسسات مالی باید از ارائه خدمات یا همکاری فعال در معاملاتی که با فعالیت پولشویی ارتباط دارند، خودداری کنند. بیانیه بال، به طور خاص، بانک‌ها را ملزم به رعایت این مسأله کرده است. این بیانیه، همچنین دشواری آگاهی از اینکه معامله از فعالیت مجرمانه ناشی می‌شود را در نظر داشته و بر این اساس، اهمیت اطلاع رسانی و آموزش به کارکنان بانک را در امور تحت پوشش این بیانیه، مورد تأکید قرار داده است.

گزارش FATF نیز در این زمینه بیان می‌کند «بانک‌ها موظفند به تمام معاملات پیچیده، غیرعادی و در مقیاس بزرگ و تمام الگوهای غیرعادی معاملاتی که هیچ هدف ظاهری و عینی اقتصادی یا قانونی ندارند، به دقت توجه داشته باشند».

۳-۵. همکاری با مقامات مجری قانون؛ مؤسسات مالی باید فعالانه با مجریان قانون همکاری کنند. بخشی از بیانیه بال به صراحت از بانک‌ها خواسته است، از همکاری با مشتریانی که سعی دارند مجریان قانون را با ارائه اطلاعات ناقص یا گمراه کننده، فریب دهند، خودداری کنند. این بیانیه همچنین بانک‌ها را به اتخاذ تدابیر مقتضی هماهنگ با قانون به منظور خودداری از کمک و قطع روابط تجاری با مشتریانی که از انجام معاملات خود هدف مجرمانه دارند یا پول سپرده شده خود را از فعالیت‌های مجرمانه به دست آورده‌اند، مکلف نموده است. بیانیه بال تأکید می‌کند، همکاری مؤسسات مالی با مجریان قانون تنها می‌تواند تا آنجا که مقررات خاص داخلی در ارتباط با رازداری مشتری اجازه می‌دهد، اتفاق افتد.

گزارش FATF و دستورعمل جامعه اروپایی معتقدند، اصل همکاری در چارچوب قانونی و اجرایی حاکم بر روابط بین مؤسسات خصوصی و دولت، برقرار است.

۳-۵. ارتباط بین نهادهای مبارزه با پولشویی و مؤسسات مالی

روابط بین نهادهای مبارزه با پولشویی و مؤسسات مالی در زمینه مبارزه با پولشویی با توجه به الزام‌های کشورهای مختلف، متفاوت است. با این حال، روابط مزبور معمولاً بر پایه سه اصل زیربرقرار است:

۱-۳-۵. الزام به نگهداری سوابق؛ اثربخشی تحقیقات و پیگردهای پولشویی مستلزم توانایی مقامات مجری قانون برای بازسازی معاملات است که این خود به وجود سوابق مربوط به معاملات بستگی دارد.

تأکید بیانیه بال بر این مسأله که بانک‌ها باید مراحل خاصی را برای نگهداری سوابق معاملات، به منظور رعایت اصول این بیانیه طی کنند، مکمل این توافق نظر عمومی است که باید محدودیت‌هایی بر اصل رازداری بانکی اعمال شود.

در گزارش FATF، اهداف عمومی نگهداری سوابق توسط مؤسسات مالی بیان شده است و نگهداری همه سوابق لازم مربوط به معاملات داخلی و بین‌المللی به منظور توانایی پاسخ به درخواست مراجع ذیصلاح برای کسب اطلاعات، توصیه شده است. این گزارش تأکید می‌کند سوابق مزبور باید به اندازه‌ای باشد که شواهد کافی برای بازسازی معاملات، جهت تعقیب رفتار مجرمانه به دست آید. این پیشنهاد به سوابق حساب‌ها، مکاتبات تجاری و شناسایی مشتری تعمیم یافته است. در این گزارش دوره نگهداری سوابق مزبور، حداقل ۵ سال بعد از بسته شدن حساب، در نظر گرفته شده است.

دستورعمل جامعه اروپا نیز اصولی را، برای الزام در نگهداری سوابق، همانند آنچه در گزارش FATF به آن‌ها اشاره شد، پیشنهاد نموده است.

با این حال، اگرچه براساس مستندات جهانی مؤسسات مالی ملزم به نگهداری سوابق هستند، نحوه و میزان اطلاعاتی که باید از این سوابق در اختیار نهادهای مبارزه با پولشویی قرار گیرد، به اصول کشور مورد نظر در مورد روش‌های تحقیقی و رازداری مالی، بستگی دارد.

شرط نگهداری سوابق علاوه بر نقشی که در انجام تحقیقات مربوط به شناسایی پولشویی دارد، از جنبه‌های دیگر نیز حایز اهمیت است. یک نظام نگهداری سوابق، این تعهد را که مؤسسات مالی «مشتریان خود را بشناسند» و از همکاری در معاملات مشکوک خودداری کنند، تقویت و در حقیقت الزامی خواهد کرد. چنین نظامی، بنیانی برای رعایت معیارهای کنترل داخلی یک مؤسسه مالی به وجود می‌آورد. بالاخره اینکه الزامی بودن نگهداری سوابق معاملات چنانچه در ارتباط بین فعالیت‌های غیرقانونی احتمالی مؤسسه و امنیت و سلامت آن سوءظنی پیش آید امکان بررسی مؤسسه مالی را، فراهم خواهد کرد.

۲-۳-۵. گزارش‌دهی؛ براساس یک توافق نظر عمومی، گزارش‌دهی یکی از جنبه‌های کلیدی هر نظام کنترل پولشویی به شمار می‌رود. با این حال شروط و پیامدهای گزارش‌دهی در کشورهای مختلف می‌تواند متفاوت باشد.

آنچه باعث این تفاوت می‌شود، پاسخ به این سؤال‌هاست که آیا گزارش‌دهی توسط مؤسسات مالی الزامی است یا داوطلبانه؟ و آیا گزارش‌دهی فقط شامل معاملات مشکوک به فعالیت مجرمانه است یا به معاملات با مبلغ بیش از سقف تعیین شده هم تعمیم می‌یابد؟ مستندات جهانی به صورت زیر به این سؤال‌ها پاسخ می‌دهند:

• گزارش‌دهی معاملات مشکوک؛ مؤسسات مالی مکلفند، معاملاتی که مشکوک تلقی می‌شوند، به عبارتی احتمال می‌رود این معاملات، تلاشی برای جابه‌جایی وجوه حاصل از فعالیت مجرمانه باشند، به مراجع ذی‌صلاح گزارش دهند. در این زمینه، گزارش FATF پیشنهاد کرده است: «چنانچه مؤسسات مالی احتمال دهند وجوهی از یک فعالیت مجرمانه ناشی شده است، باید مجاز یا موظف باشند که بلافاصله مراتب را به مراجع ذی‌صلاح گزارش دهند».

در دستورعمل جامعه اروپایی از تمام کشورهای عضو خواسته شده است «ترتیبی اتخاذ کنند که براساس آن، مؤسسات اعتباری و مالی و مدیران و کارکنان آن‌ها با گزارش داوطلبانه معاملات مشکوک به پولشویی، با مقامات مبارزه با پولشویی، همکاری فعال داشته باشند».

در الگوی تنظیمی سازمان ایالت‌های آمریکا، گزارش‌دهی معاملات مرتبط با فعالیت‌های غیرقانونی به نهادهای مبارزه با پولشویی، پیشنهاد شده است.

• **زمان گزارش‌دهی؛** در هر گزارشی که در راستای شناسایی معاملات مشکوک در اختیار نهادهای مبارزه با پولشویی قرار می‌گیرد، پاسخ به سؤال‌هایی مانند چه چیز، چه موقع و چگونه گزارش شود، از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است.

تعیین معاملاتی که باید گزارش داده شود، کار دشواری است و نیازمند آشنایی با اطلاع‌رسانی کامل به کارکنان مؤسسات مالی در تشخیص و شناسایی معاملات یا روابط مشکوک، است. شناسایی و گزارش‌دهی معاملات مشکوک، باید همزمان با انجام معاملات صورت گیرد تا بیش‌ترین اثر را برای مقامات اجرایی به همراه داشته باشد. و بالاخره چگونگی توزیع اطلاعات گزارش شده به مجریان قانون باید براساس اصول رازداری مالی صورت گیرد.

• **گزارش‌دهی داوطلبانه و الزامی؛** گزارش‌دهی می‌تواند داوطلبانه یا الزامی باشد. در گزارش FATF، تنها به وجود «اختلاف نظر میان کشورهای عضو» اشاره شده و آمده است که «برخی از این کشورها معتقدند، گزارش‌دهی باید الزامی باشد و متخلفان به مجازات‌های اداری محکوم شوند».

با این حال، طرفداران گزارش‌دهی الزامی معتقدند، یک نظام تنظیمی در مقایسه با قوانین کیفری، مکانیزم مناسب‌تری به منظور برخورد با جنبه‌های خاصی از پدیده پولشویی فراهم می‌کند.

همچنین، گزارش‌دهی الزامی می‌تواند به هنگام بازنگری و تحلیل اطلاعات گزارش شده توسط مقامات اجرایی قانون، مؤثرترین منبع تحقیق در مورد بعضی از انواع فعالیت‌های مجرمانه سازمان یافته باشد.

• **مسئولیت از مسئولیت برای گزارش‌دهنده با حسن نیت؛** مؤسسات مالی باید در برابر مسئولیت‌های قانونی نسبت به مشتریان در زمینه افشای معاملات مشکوک، حمایت شوند. دستورعمل جامعه اروپایی در این زمینه تصریح دارد: «گزارش‌دهی با حسن نیت به مقامات

مسئول مبارزه با پولشویی توسط کارمند یا مدیر یک مؤسسه مالی نباید در تضاد با محدودیت‌های افشای اطلاعاتی باشد که توسط هر قرارداد، قانون یا مقررات اجرایی دیگری وضع شده است و مؤسسه، مدیر یا کارکنان آن نباید مشمول هیچ نوع مسئولیت کیفری برای انجام این کار شوند.

الگوی تنظیمی سازمان ایالت‌های آمریکا نیز بر این مسأله تأکید دارد. در گزارش FATF، آمده است تا زمانی که افشای حقایق مربوط به یک معامله مشکوک با حسن نیت انجام می‌گیرد، حمایت از مؤسسه مالی گزارش دهنده (مصونیت کیفری) ضروری است. براساس گزارش مزبور، این مصونیت حتی در مواردی که مؤسسه مالی به طور دقیق نمی‌داند که چه نوع فعالیت مجرمانه‌ای انجام می‌شود و صرف نظر از این که فعالیت غیرقانونی اتفاق افتاده است یا خیر، وجود خواهد داشت.

• **اقدام‌های پس از گزارش‌دهی معاملات مشکوک؛** در بخش‌هایی از گزارش FATF، دستورعمل جامعه اروپایی و الگوی تنظیمی سازمان ایالت‌های آمریکا، به مرحله‌ای که یک مؤسسه باید بعد از شناسایی اولیه و در صورت لزوم گزارش‌دهی معاملات مشکوک انجام دهد، اشاره شده است.

بر این اساس، مؤسسه و کارکنان ارشد آن باید موضوع را کاملاً محرمانه نگه دارند و هیچ گونه اقدامی در راستای مطلع نمودن مشتریان از موضوع مورد سوء ظن یا گزارش ارائه شده در ارتباط با فعالیت آن‌ها، انجام ندهند. همچنین مؤسسات مالی موظفند از دستورات مراجع قانونی مانند دستور متوقف کردن معامله پیروی نمایند. در بعضی موارد، مراجع قانونی ممکن است از مؤسسه مالی بخواهند یا به آن دستور دهند که معامله را به دلایلی تا پایان کامل کند. گزارش FATF به پیروی از بیانیه بال، پیشنهاد کرده است، در کشورهایی که در آن‌ها گزارش‌دهی الزامی نیست، مؤسسه‌ای که گزارشی ارائه نمی‌دهد، باید از انجام همکاری با مشتری مشکوک به انجام پولشویی خودداری کند، رابطه تجاری خود را با او قطع کرده و حساب‌هایش را مسدود نماید.

۳-۳-۵. گزارش‌دهی معاملات با مبلغ بیش از سقف معین؛ یکی از اصول تعیین شده در رابطه بین نهادهای مبارزه با پولشویی و مؤسسات مالی، گزارش‌دهی معاملات با مبلغ بیش از سقف تعیین شده است. الزام مؤسسات مالی به گزارش‌دهی معاملات مزبور، به دلیل افزایش ریسک شناسایی وجوه حاصل از فعالیت‌های مجرمانه، عاملان جرم را از استفاده از چنین مؤسساتی به سوی ابزارهای کم خطرتر هدایت می‌کند.

با این حال، وجود مشکلات زیر را در سیستم‌های گزارش‌دهی معاملات با مبلغ بیش از سقف معین نباید نادیده گرفت:

- تعیین یک حد نصاب هدفمند برای گزارش‌دهی؛

- حفاظت از مجموعه اطلاعات به دست آمده؛

- تحمیل هزینه‌های سنگین گزارش‌دهی بر مؤسسات مالی.

در گزارش FATF، پیشنهاد شده؛ «کشورها باید سیستمی فراهم کنند که براساس آن، مؤسسات مالی موظف به گزارش معاملات نقدی داخلی و بین‌المللی بالاتر از حد معینی به یک آژانس مرکزی ملی یا پایگاه اطلاعاتی کامپیوتری به منظور استفاده مراجع ذی‌صلاح در شناسایی پولشویی، باشند. این اطلاعات نباید جز در موارد تعیین شده براساس قانون منع پولشویی، مورد استفاده قرار گیرد». همچنین در این گزارش آمده است؛ «کارآیی چنین سیستم گزارش‌دهی، نامشخص است. بسیاری از اعضای گروه، در مورد اثر بخشی هزینه این سیستم، مطمئن نیستند و نگرانند که این امر تعهد مؤسسات مالی را نسبت به امر مبارزه با پولشویی کاهش دهد. از سوی دیگر برخی از اعضای گروه معتقدند که یک برنامه جامع برای مبارزه با پولشویی باید شامل یک سیستم گزارش‌دهی ارزی همراه با گزارش نقل و انتقال بین‌المللی ارز و اسناد معادل با ارز باشد».

۴-۳-۵. مؤسسات مالی مشمول قوانین منع پولشویی؛ علاوه بر بانک‌ها، گروهی از

مؤسسات مالی غیربانکی نیز به دلیل آنکه می‌توانند امکانات و فرصت‌هایی را در اختیار پول‌شویان قرار دهند، براساس قوانین منع پولشویی موظف به نگهداری سوابق، گزارش‌دهی معاملات مشکوک و معاملات بیش از سقف تعیین شده در قانون هستند. گزارش FATF، با

آگاهی از اهمیت نقش مؤسسات غیربانکی در انجام پولشویی، این مؤسسات را به چهار گروه اصلی زیر تقسیم می‌کند:

الف) سازمان‌هایی که نقش اصلی آن‌ها ارائه خدمات مالی است، اما در برخی از وره عضو FATF خارج از حوزه رسمی بخش مالی فعالیت می‌کنند. به عنوان مثال، صرافی‌ها، نقد کنندگان چک و ارسال کنندگان پول مؤسساتی هستند که از طریق روابط مکاتبه‌ای خارج از بخش بانکی رسمی فعالیت می‌کنند.

ب) سازمان‌هایی که نقش اصلی آن‌ها، ارائه شکلی از فعالیت قمار است، مانند، کازینو، بخت‌آزمایی‌ها و انواع بازی‌های شانسی.

ج) سازمان‌هایی که در زمینه خرید و فروش اقام و کالاهای پرارزش فعالیت می‌کنند. دلالان فلزات قیمتی و جواهرات، مراکز مزایده، آژانس‌های معاملات ملکی، دلالان اتومبیل، هواپیما و قایق از این گروه به شمار می‌آیند.

د) صاحبان برخی مشاغل حقوقی مانند وکلا، حسابداران و سردفتران.

به کارگیری اصول و معیارهای نگهداری سوابق و گزارش‌دهی در مؤسسات مالی غیربانکی با مشکلات اجرایی بسیاری همراه خواهد بود. با توجه به امکان برقراری یک نظام تنظیمی و نظارتی بر مؤسسات مالی غیربانکی، مؤسسات مزبور را می‌توان به سه دسته «کاملاً تنظیم شده»، «کم‌تر تنظیم شده» و «تنظیم نشده» تقسیم کرد.

بدیهی است، تلاش برای وضع هرگونه طرح تنظیمی و نظارتی بر گروه آخر، بسیار دشوار خواهد بود. بنابراین اتخاذ اقدامات تنظیمی و نظارتی هماهنگ برای مؤسسات غیربانکی، ناممکن است.

۴-۵. امور اجرایی

به همان اندازه که مبارزه با پولشویی نیازمند توجه، دقت و نظارت مؤسسات مالی است، به نظارت و توجه مقام‌های مسئول اجرای قانون مبارزه با پولشویی اعم از داخلی و بین‌المللی نیز نیاز دارد. مواردی که باید در این زمینه مورد توجه قرار گیرد عبارت است از:

۱-۴-۵. همکاری و مبادله اطلاعات داخلی؛ نظام اجرایی کشور باید بر تعامل مقام‌های اجرایی مختلف، مراجع قضایی، بازرسان، پلیس و جامعه مالی به منظور اجرای موفقیت‌آمیز تدابیر قانونی دولت برای مبارزه با پولشویی تأکید کند. بنابراین، مبادله اطلاعات و انجام تحقیقات مشترک بین مقام‌های گمرکی و مالیاتی و مبارزه با قاچاق مواد مخدر اغلب به شناسایی سازمان‌های پولشویی کننده منجر می‌شود. اخبار و اطلاعات دریافت شده در جریان حسابرسی مالیاتی ممکن است فعالیتی را نشان دهد که نیازمند به انجام تحقیقات ویژه پولشویی در باره آن است و بر عکس، بازرسان جرم پولشویی ممکن است تخلفات پیچیده صادراتی یا طرح‌های فرار مالیاتی را در جریان تحقیقات خود کشف کنند. تعیین مسئولان اصلی نظارت بر برنامه‌های ضد پولشویی، تحلیل گزارش‌های مربوط به معاملات مشکوک و اطلاعات مربوط به نقل و انتقال پول، و اجرای قوانین مبارزه با پولشویی باید انعکاس قوانین و مقرراتی باشد که کشور تصویب می‌کند. می‌توان استدلال کرد که امور تنظیمی و نظارتی و تحقیقاتی در زمینه کنترل پولشویی براساس شرایط عمومی کشور باید بر عهده مقام‌های خزانه‌داری، شعبه ویژه‌ای از پلیس، یا مقام‌های بانکی باشد، اما موضوع مهم‌تر این است که همکاری بین نهادهای مبارزه با پولشویی ضروری است.

۲-۴-۵. سلب حق مالکیت؛ بخش مهمی از قوانین مبارزه با پولشویی در جهان به موضوع سلب حق مالکیت دارایی‌ها و کالاهای حاصل از جرم منشأ یا پولشویی مربوط می‌شود. اگر چه بحثی طولانی در مورد نحوه سلب حق مالکیت دارایی به ویژه درباره مدنی یا کیفری بودن دادخواست سلب حق مالکیت در جریان است، اتفاق نظر گسترده‌ای درباره غیرممکن بودن کنترل مؤثر پولشویی بدون نوعی برنامه سلب حق مالکیت دارایی، وجود دارد. پیمان نامه شورای اروپا و پیمان نامه سازمان ملل توجه کشورهای عضو را به تصویب قوانین مربوط به سلب حق مالکیت جلب کرده‌اند. اگرچه مواد محدودی از پیمان نامه شورای اروپا به کشورهای عضو اجازه می‌دهد که جرائمی را مشمول سلب حق مالکیت قرار دهند، طیف گسترده‌ای از موارد مربوط به مصادره را در بر می‌گیرد.

در ماده ۲ فصل ۱۱ پیمان نامه، از کشورهای عضو خواسته شده است که معیارهایی را در سطح ملی برای فراهم کردن امکان مصادره موارد زیر تدوین کنند:

- هر نوع مالی که به هر صورت، کلاً یا جزئاً به منظور ارتکاب جرم یا جرائم کیفری مورد استفاده قرار گرفته یا قصد استفاده از آن بوده است.

- هرگونه منافع اقتصادی حاصل از جرائم کیفری، از جمله هر نوع مال اعم از مادی یا غیرمادی، منقول یا غیرمنقول، و اسناد و مدارک قانونی دال بر مالکیت یا ذی نفع بودن در آن دارایی.

- مالی که ارزش آن با عواید مزبور (منافع اقتصادی) مطابقت دارد.

علاوه بر این، در پیمان نامه شورای اروپا، از کشورهای عضو خواسته شده است که برای حمایت از نظام سلب حق مالکیت، مقررات لازم را تدوین کنند، یعنی: راهکارهای بازرسی ویژه که شناسایی و ردیابی عواید را تسهیل و مدارک و شواهد مربوط به آن را گردآوری می کنند. این نوع راهکارها می توانند شامل احکام نظارت، شاهد، ردگیری ارتباطات راه دور، دسترسی به سیستم های کامپیوتری، احکام تولید و ارائه مدارک خاص باشد.

پیمان نامه سازمان ملل هم شامل مواد جامعی در باره سلب حق مالکیت است. براساس ماده ۳ این پیمان نامه که جرائم و مجازات ها را تعریف کرده است، کشورهای عضو به تدوین قوانینی در مورد مجازات ها از جمله جرائم نقدی و مصادره برای ارتکاب طیفی از جرائم مربوط به قاچاق مواد مخدر و پولشویی دعوت شده اند. براساس ماده ۵ پیمان نامه از کشورهای عضو خواسته شده است که مقرراتی هماهنگ با قوانین و مقررات داخلی خود تدوین کنند که با تکیه بر آن بتوانند:

- عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر و وسایل مورد استفاده برای قاچاق مواد مخدر و

پولشویی را مصادره کنند،

- عواید حاصل و وسایل ارتکاب جرم را شناسایی، ردیابی و توقیف کنند،

- سوابق بانکی را تصرف یا ضبط کنند،

- با مقام‌های مسئول مبارزه با پولشویی کشورهای دیگر در زمینه پیگردها یا مصادره موارد مشابه همکاری کنند.

علاوه بر موارد بالا و به عنوان شاهد دیگر برای وجود اتفاق نظر گسترده بین‌المللی در مورد نیاز به تدوین قانون سلب حق مالکیت دارایی، در مقدمه دستورعمل جامعه اروپایی تصریح شده است که کشورهای عضو «باید در راستای قوانین داخلی خود این رهنمود را به گونه‌ای به کار گیرند که عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه را تا جایی که احتمال منجر شدن آن به پولشویی وجود دارد، دربرگیرد».

در مورد ضبط عواید مرتبط با جرم قاچاق مواد مخدر، دولت می‌تواند هر گونه وجوه و اشیای با ارزش را در حوزه تحت صلاحیت خود که برای پرداخت بها یا به قصد تسهیل فعالیت‌های غیرقانونی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، ضبط کند. بنابراین، دولت علاوه بر محتویات حساب‌های بانکی می‌تواند اتومبیل، هواپیما، قایق، اسلحه، ساختمان و دیگر اموال مورد استفاده در تسهیل تهیه، واردات، توزیع، و فروش مواد مخدر و نیز عواید حاصل از فروش هر کدام از این اموال را ضبط کند. چنانچه مجرم بتواند ماهیت حقیقی، مالکیت یا محل دارایی‌های مورد نظر را پنهان کند، این دارایی‌ها را نمی‌توان به دلیل جرم منشأ ردیابی کرد و بنابراین نمی‌توان آن‌ها را ضبط کرد. لذا، الزامات مربوط به گزارش‌دهی و ثبت سوابق، مؤلفه‌ای اساسی از سازوکارهای مؤثر سلب حق مالکیت - به صورت غیرمستقیم - است.

البته کشورها در مورد فعالیت‌های مجرمانه‌ای که به عنوان جرم منشأ مستوجب سلب حق مالکیت شناخته می‌شود و سیاست‌هایی که در مورد ردیابی دارایی‌ها و یافتن ارتباط آن‌ها با فعالیت‌های غیرقانونی است، متفاوت با یکدیگر عمل می‌کنند.

از دیگر ویژگی‌های قوانین مربوط به سلب حق مالکیت وجود مواردی برای ضبط، تصرف و سلب حق مالکیت حقوقی، تصرف اموال و عواید، لغو یا تخفیف این گونه احکام سلب حق مالکیت و در نظر گرفتن دعاوی است. البته چالش اصلی در تدوین این موارد،

حصول اطمینان از این است که دولت عادلانه و مسئولانه در چارچوب حقوق تعیین شده عمل کند و در استفاده از داریی‌های ضبط شده تمام جوانب و عدالت را نگه دارد.

۳-۴-۵. همکاری بین‌المللی؛ پولشویی از جهاتی یک جرم مهم بین‌المللی است. با توجه به آسانی و سرعتی که می‌توان وجوه را به صورت الکترونیکی در مرزهای بین‌المللی جا به جا کرد، همکاری بین‌المللی در مبارزه با پولشویی، ضرورت بنیادی یافته است. اهمیت این همکاری با توجه به ماهیت چند ملیتی سازمان‌های مجرم بیشتر می‌شود، اما نیاز به همکاری، فراتر از موضوع تحقیقات پلیسی است. اثر تدابیر اتخاذ شده برای مبارزه با پولشویی یک کشور می‌تواند به نحو قابل توجهی از سوی کشورهای دیگر که وجوه به داخل آن‌ها جریان می‌یابد، کاهش یابد یا خنثی شود.

از موارد مهم همکاری کشورهای مختلف برای مبارزه با پولشویی هماهنگ‌سازی سیستم‌های قانونی و حقوقی آن‌ها در راستای مبارزه با پدیده پولشویی است. برای مثال، تعیین درجات متفاوت برای جرم، تعاریف مختلف، اصول مربوط به مسئولیت سازمانی یا عمد و آگاهی در ارتکاب جرم ممکن است موافقتنامه‌های همکاری حقوقی متقابل میان کشورهایی که در این زمینه با یکدیگر همکاری کامل دارند را با مشکل مواجه کند. بنابراین، باید در تدوین قوانین ملی مبارزه با پولشویی موارد بالا مد نظر قرار گیرد.

علاوه بر این، توجه به ماهیت چند ملیتی سازمان‌های مالی مدرن در تدوین قوانین و مقررات ضد پولشویی ضروری است. مراجع قانونگذاری باید اهمیت انتقالات بین بانکی میان کشورها را در نظر بگیرند. کشورها باید نه تنها اصول داخلی خود بلکه اصول کشورهای مادر (محل ثبت) مؤسسات و سازمان‌های مالی را مورد توجه قرار دهند.

۵-۵. رازداری مالی

۱-۵-۵. سیستم ثبت سوابق و گزارش‌دهی؛ ثبت و نگهداری سوابق و گزارش‌دهی اطلاعات مشتری توسط مؤسسات مالی، بخش مهمی از نظام مبارزه با پولشویی است. به هر

حال، ویژگی‌های چنین سیستم و نحوه کارکرد آن باید مبتنی بر حفظ حریم شخصی افراد در تمام سطوح باشد. در این زمینه باید نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

- فرض بر این است که سوابق خصوصی محرمانه است، مگر این که قانون، معاملات خاصی را مشمول گزارش‌دهی الزامی اعلام کرده باشد؛

- دسترسی بیش‌تر از سطح خاصی به سوابق و اطلاعات، نیازمند طی مراحل قضایی است که حفظ حریم شخصی شهروندان در آن لحاظ شده باشد؛

- سوابق و اطلاعات نباید برای مقاصد غیر از آنچه در قانون تعیین شده است، مورد استفاده قرار گیرد؛

- سوابق و اطلاعات باید به وسیله مؤسسات نگهداری شوند به طوری که در صورت نیاز با طی مراحل قضایی در اختیار مسئولان ذی‌ربط قرار گیرد؛

- مفاهیم رازداری مالی در مورد تعهد به گزارش‌دهی فعالیت‌های مجرمانه یا مشکوک قابل اجرا نیست و مؤسسات مالی نباید به دلیل ارسال با حسن نیت این گزارش‌ها مجازات شوند.

۲-۵-۵. اصول راهنما؛ کشورها به تعادل و توازن مناسبی بین حریم خصوصی افراد و اجرای قانون احتیاج دارند و بدیهی است که این توازن هرگز به صورت یکباره و برای همیشه برقرار نمی‌شود، بلکه نیازمند بررسی مستمر روش‌های انجام فعالیت تجاری، سیستم‌های ثبت و نگهداری و بازیابی سوابق، و روش‌های فریب کارانه نقل و انتقال است.

۶-۵. سایر ملاحظات

تازگی و نوظهوری پدیده پولشویی - به عنوان جرم کیفری یا به عنوان فعالیت اقتصادی - به طور شگفت‌انگیزی باعث درهم آمیختن اهداف، ابزارها و مؤسسات دارای فعالیت‌های ضداجتماعی و کاملاً اجتماعی می‌شود. چون پولشویی در واقع استفاده مجرمانه از نظام‌های مالی و تجاری را در برمی‌گیرد، بحث در مورد مبارزه با آن در خلاء، تقریباً غیرممکن است. نحوه تصمیم‌گیری کشورها برای مقابله با پولشویی هم منعکس‌کننده و هم وابسته به

ماهیت سیستم‌های نظارت مالی و ویژگی‌های نظام قانونی آن‌هاست. در پیشنهاد های FATF تأکید شده است که اجرای پیشنهاد های مزبور مستلزم ایجاد تغییر در نظام قانونی کشور هاست. تغییر در اصول قانونی فقط یک جنبه از طرح و اجرای روش جامع و فراگیر مبارزه با پولشویی در فضای قانونی کشور هاست و موارد زیر نیز باید در نظر گرفته شود:

۱-۶-۵. مدیریت مالیاتی؛ سیستم اصلی روابط متقابل مالی بین یک کشور و شهروندان آن، سیستم یا سیستم‌های مالیاتی است که اغلب، معیارهایی را برای انواع سوابقی که شهروندان و مؤسسات ملزم به نگهداری آن هستند، تعیین می‌کند. برعکس، یکی از اهداف اصلی پولشویی، جلوگیری از شناسایی مالکیت یا کنترل دارایی‌هایی است که در اظهارنامه یا بررسی‌های مالیاتی مورد شناسایی قرار می‌گیرد که این امر (پرهیز از شناسایی) به منظور فرار از پرداخت‌های مالیاتی است. سیستم‌های تمکین مالیاتی نیز نسبی است. تا جایی که واسطه‌های مالی مانند بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و معامله‌گران اوراق بهادار ملزم به گزارش‌دهی درباره‌ی پرداخت‌های بهره و سود سهام شهروندان در اجرای عادلانه نظام مالی به مجریان مالیاتی هستند، مایل به داشتن نظام کنترل داخلی، بدون هزینه‌های نهایی بسیار زیاد برای مبارزه با پولشویی هستند.

۲-۶-۵. سیاست‌های تنظیمی و نظارتی بخش مالی؛ چنانچه پیش از این گفته شد، سیستمی که فقط بر پیگردهای قانونی برای اجرای مقررات علیه پولشویی تأکید می‌کند، به احتمال زیاد در عمل موفق نخواهد بود. توانایی دولت، بازرسان، و بخش‌های ارائه دهنده خدمات مالی برای همکاری - با حفظ استقلال حوزه فعالیت هر کدام - در زمینه مبارزه با پولشویی به شیوه‌های تنظیمی و نظارتی حاکم بر فعالیت بخش‌های مزبور در حوزه‌های دیگر بستگی دارد. اگرچه ممکن است هیچ‌الگوی ترجیحی واحدی برای این همکاری یا برای سیستم‌های کنترل پولشویی وجود نداشته باشد، قانون مبارزه با پولشویی بدون در نظر گرفتن چارچوب نظارتی حاکم بر بخش‌های مزبور مؤثر نخواهد بود. علاوه بر این، نظارت قانونی در حوزه مالی - برای مثال برای جلوگیری از تملک مؤسسات مالی توسط پول شویان - مستلزم موازین و معیارهای خاصی است.

۳-۶-۵. سیاست‌های تنظیمی و نظارتی بخش گمرک؛ اگرچه قسمت عمده‌ای از پولشویی شامل معاملات مالی پیچیده‌ای است که از طریق وسایل الکترونیک انجام می‌گیرد، بخش قابل توجهی از جرم مزبور شامل قاچاق به شیوه سنتی (جابه جایی پول نقد به مقدار زیاد از مرزهای کشور بدون اعلام آن) است. بنابراین در هر برخورد جامع و فراگیر با پولشویی باید نقل و انتقال‌های فیزیکی و غیر فیزیکی یا مجازی از مرزهای کشور نیز در نظر گرفته شود.

۴-۶-۵. کنترل پولی؛ میزان مستعد بودن یک کشور به عنوان یک مجرای مناسب پولشویی به توانایی صاحبان وجوه غیرقانونی برای تبدیل آزادانه وجوه مزبور به پول آن کشور یا تبدیل وجوه غیرقانونی به پول کشورهای دیگر، بستگی دارد. چنانچه وجوه حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی از قبیل قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه، یا تخلفات مالی بخواهد به طور دایمی از سیستم‌های نظارتی و مالیاتی کشور بگریزند، باید امکان انتقال آن‌ها به دیگر حوزه‌ها وجود داشته باشد. در صورتی کشوری به عنوان ایستگاهی برای جابه جایی وجوه حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی به کشورهای دیگر مورد استفاده قرار می‌گیرد که امکان تبدیل وجوه مزبور به پول آن کشور و بالعکس وجود داشته باشد و این پول باید در مقابل پول‌های دیگر از ثباتی نسبی برخوردار باشد.

۵-۶-۵. سیستم قانونی؛ در قوانین پولشویی ممنوعیت مشارکت آگاهانه در جابه جایی یا سرمایه‌گذاری وجوه حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با اصولی که به طور بالقوه مؤسسات مالی را در برابر اعمال کارکنان و کارگزاران خود مسئول می‌داند، همراه شده است. بنابراین بخش مهمی از موضوع به اصول عمومی نظام قانونی کشور بستگی دارد که میزان آگاهی لازم برای مسئولیت کیفری محدوده پاسخگویی کارفرما در برابر اعمال کارمند یا کارگزار عاملش را در بر می‌گیرد. از آن‌جا که قوانین عادی به دلیل جدید بودن جرم پولشویی، ناظر بر این جرم نیست، تنظیم مجموعه قوانین و مقررات در باره آن با مشکل مواجه خواهد شد.

بنابراین، نظارت بر پولشویی مستلزم توازن مستمری بین نیاز جامعه به کنترل مالی و حفظ حریم شخصی افراد است. در واقع، فرمول ثابتی برای ایجاد چنین توازنی وجود ندارد، اما ملاحظاتی را که بیانگر فرضیات اصلی نظام حقوقی کشور است، می‌توان مد نظر قرار داد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ارکان حقوقی و اجرایی نظام‌های مبارزه با پولشویی بر اساس مستندات بین‌المللی

تعریف پولشویی

این تعریف دارای سه مؤلفه است:

- عمل** - تبدیل، انتقال یا اخفای عناصر حقیقی مالکیت مال حاصل از فعالیت‌های مجرمانه، تصرف یا استفاده از مال مزبور، کمک یا ارائه مشاوره در انجام عمل.
- نیت** - آگاهی از این که مال مورد نظر از فعالیت‌های مجرمانه حاصل شده است.
- هدف** - پوشاندن منبع نامشروع مال و کمک به شخص مجرم در فرار از پیامدهای کشف این فعالیت.

وظایف مؤسسات مالی	محدوده جرائم پولشویی
<p>شناسایی مشتری: بانک‌ها و دیگر مؤسسات مالی باید مشتریان خود را بشناسند، یعنی به طور منظم اطلاعات و مدارکی در مورد هویت واقعی اشخاصی که با آن‌ها فعالیت تجاری انجام می‌دهند و مالکان ذی‌نفع سپرده‌های آنان، دریافت و بررسی کنند.</p> <p>رعایت قانون: مؤسسات مالی باید از انجام همکاری در معاملات مشکوک به پولشویی، خودداری کنند.</p> <p>همکاری: مؤسسات مالی باید با مقامات مجری قانون همکاری کنند.</p>	<p>تعیین جرائم منشأ: تعیین فعالیت‌های غیرقانونی که اصول پولشویی در مورد آن‌ها قابل اجراست، یکی از مهم‌ترین مسائل در هر نظام مبارزه با پولشویی است. اگرچه قاچاق مواد مخدر مهم‌ترین جرم منشأ پولشویی است، اما براساس یک توافق نظر عمومی، نباید پولشویی به جرائم مرتبط با مواد مخدر محدود شود.</p> <p>اثبات آگاهی از انجام عمل مجرمانه: اثربخشی جرم شناختن پولشویی، مستلزم اثبات آگاهی از انجام این عمل مجرمانه از طریق استنباط و استنتاج است.</p>

مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی

مجرم: تدوین کنندگان قوانین پولشویی، باید نسبت به در نظر گرفتن مسئولیت کیفری برای اشخاص حقوقی در مقابل اعمال کارکنانشان، توجه کنند.

ارتباط بین نهادهای مبارزه با

پولشویی و مؤسسات مالی

این روابط معمولاً بر پایه سه اصل زیر برقرار است:
نگهداری الزامی سوابق: اثربخشی تحقیقات و پیگردهای پولشویی به توانایی مقامات مجری قانون در بازسازی معاملات مالی بستگی دارد و این به نوبه خود به وجود سوابق مربوط به معاملات در مؤسسات مالی بستگی خواهد داشت.

یک نظام نگهداری سوابق، این تعهد را که مؤسسه مالی مشتریان خود را بشناسند، تقویت می‌کند و مبنایی برای رعایت معیارهای کنترل داخلی مؤسسه به وجود می‌آورد.

گزارش‌دهی معاملات مشکوک:

مؤسسات مالی مکلفند، معاملات مشکوک را به نهادهای مبارزه با پولشویی گزارش دهند. در این راستا تعیین معاملات مشکوکی که باید گزارش شوند، کار ساده‌ای نیست. این گزارش‌دهی می‌تواند داوطلبانه یا الزامی باشد. مؤسسات مالی باید بر اساس قانون، در برابر مسئولیت‌های قانونی نسبت به مشتریان برای افشای معاملات مشکوک حمایت شوند.

امور اجرایی

مبادله اطلاعات و همکاری داخلی:

مقامات مجری قانون منع پولشویی در یک کشور باید با مقامات مختلف اجرایی و مراجع قضایی به منظور اجرای هر نوع تدبیر قانونی برای مبارزه با پولشویی، همکاری کنند.

سلب حق مالکیت: یکی از موارد مهم در قوانین ضد پولشویی، امکان سلب حق مالکیت از دارایی‌ها و کالاهایی است که از جرم منشأ یا پولشویی حاصل شده‌اند.

همکاری بین‌المللی: سادگی و سرعت

انتقال وجوه بین مرزهای بین‌المللی، ضرورت همکاری بین‌المللی در مبارزه با پولشویی را ایجاد می‌کند. کنوانسیون وین، کنوانسیون شورای اروپا، گزارش گروه کاری اقدام مالی برای مبارزه با پولشویی، دستورعمل جامعه اروپایی، الگوی تنظیمی سازمان ایالت‌های امریکا و بیانیه بال نمونه‌هایی از اقدامات بین‌المللی برای حل مشکل پولشویی است.

سایر ملاحظات

نحوه تصمیم‌گیری یک کشور در برخورد با پولشویی، وابسته به ماهیت نظام‌های تنظیم مالی و ویژگی‌های خاص نظام حقوقی عمومی آن کشور از قبیل نظام‌های مدیریت مالیاتی، بانکی، گمرکی، کنترل ارز و نظام حقوقی عمومی است.

گزارش دهی معاملات با مبلغ بیش از سقف معین: مؤسسات مالی باید تمام معاملات بالاتر از یک حد نصاب معین را به نهادهای مبارزه با پولشویی گزارش دهند. گزارش دهی و حفاظت از مجموعه اطلاعات به دست آمده و تحمیل هزینه های سنگین گزارش دهی بر مؤسسات مالی، از جمله مشکلات این نوع سیستم گزارش دهی به شمار می رود.

رازداری مالی

سیستم نگهداری سوابق و گزارش دهی: سیستم نگهداری سوابق و گزارش دهی اطلاعات مشتری توسط مؤسسات مالی، یکی از ارکان اساسی نظام های مبارزه با پولشویی است. جزئیات این سیستم و نحوه کارکرد آن باید منعکس کننده حقوق خصوصی افراد در تمام سطوح باشد به گونه ای که:

۱. سوابق خصوصی، محرمانه تلقی شود.
۲. دسترسی کامل به سوابق، نیازمند طی مراحل قضایی باشد که منافع مشروع خصوصی را در نظر گیرد.
۳. سوابق، تنها در راستای اهداف تعیین شده در قانون مورد استفاده قرار گیرد.

منابع و مآخذ

1. American Bar Association Central and East European Law Initiative (CEELI), *Money laundering Concept Paper*, May 1993.
2. Bahamas, Financial Intelligence Unit Act, 2000.

3. Basle Committee on Banking Regulation and Supervisory Practices, "Prevention of Criminal Use of The Banking System for the Purpose of Money laundering", December 1988.

4. Canada, Financial Transaction and Reports Analysis Center of Canada, <http://lows.justice.gc.ca/>

5. *Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure, and Confiscation of Proceeds from Crime*; Adopted in Strasbourg on Aug. 11, 1990.

6. Commission on Narcotic Drugs: Second Informal Open-ended Inter sessional Meeting, *Countering Money-laundering*, Vienna, October 1997.

7. Commission of the European Communities: Proposal for a Council Directive on Prevention of Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering, and Explanatory Memorandum, March 23, 1990.

8. Estonia, Money-laundering Prevention Act, November 1998.

9. Explanatory Report on the Convention on Laundering, Search, Seizure, and Confiscation of the Proceeds. from Crime: Ch. II .

10. Germany, Act on the Detection of Proceeds from Serious Crimes (Money laundering Act 1993).

11. House of Lords Select Committee on the European Communities, *Money Laundering*, HL Paper 6, 1990-91.

12. Indonesia, Money Laundering Criminal Act 2002.

13. International Monetary Fund, "Intensified Fund Involvement in Anti-money Laundering Work and Combating the Financing of Terrorism", November 2001.

14. Joint Money Laundering Steering Group, "Money Laundering: Guidance Notes for the Financial Sector", London, August 1998.

15. Korea, Financial Transaction Report Act.

16. Korea, Proceeds of Crime Act.

17. Michel Camdessus, *Money Laundering: The Importance of International Counter-measures*, Address at the Plenary Meeting of the FATF on Money Laundering, Paris, Feb. 10, 1998.
18. *Money Laundering*, FATF Policy Brief, July 1999.
19. Peter J. Quirk, *Macroeconomic Implications of Money Laundering*, WP/96/66 - EA, IMF, 1996.
20. Philippine, Anti-money Laundering Law 2001.
21. Pinto, Ricardo and Ophelie Chevalier, "Money Laundering As an Autonomous Offence", Inter-American Drug Abuse Control Commission.
22. Portugal, Decree-Low No 325/95 of 2 December.
23. Slovenia, Law on the Prevention of Money Laundering 2001.
24. Thailand, Ministerial Regulation: Anti-money Laundering Act, 1999.
25. The Monetary Authority of Singapore, Guidelines on Prevention of Money Laundering, 2000.
26. *The Vienna Convention*: The 1988 UN Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, UN Docs. E/Conf. 82/1S and E/Conf. 82/14, Dec.19, 1988.
27. *The Forty Recommendation*, FATF/OECD, 1996.
28. *The Council of Europe Convention*: The Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of Proceeds from Crime, 141, Nov. 8, 1990.
29. *The OAS Model Regulations*: The Model Regulations Concerning Laundering Offenses Connected to Illicit Drug Trafficking and Related Offenses of the Organization of American States, OEA/Ser. P, AG/doc. 2916/92 rev. I, May 23, 1992.
30. *The EC Directive*: The E.C. Directive on Prevention of the Use of the Financial System for the Purpose of Money Laundering, O.J. Eur. Comm. (No. L 166) 77, 1991.
31. United Nation International Drug Control Program (UNDCP), "Model Money Laundering and Proceeds of Crime bill", 2000.

32. United Nation Office for Drug Control and Crime Prevention (ODCCP): Global Program Against Money Laundering, "Model Legislation on laundering, Confiscation and International Cooperation in Relation to the Proceeds of Crime", 1999.

33. *United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances*, Adopted in Vienna on Dec. 19, 1988.

34. Vito Tanzi, *Money Laundering and the International Financial System*, WP/96/55 - EA, IMF, 1996.

35. World Bank, *Anti-money Laundering*, August 2001.

36. Yugoslavia, Money Laundering Act.